

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

Сгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Мардар М.Р.	- проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
Кананихіна О.М.	- проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Волков В.Е.	- д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
Радіонова О.В.	- к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
Купріна Н.М.	- декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
Хобін В.А.	- директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
Сярова А.С.	методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

Результатом практики має стати отримання наукових результатів, які будуть використані у подальших дослідженнях студента в лабораторіях кафедри, на підставі яких буде остаточно сформульована тема магістерської роботи і які будуть покладені в основу написання магістерської роботи.

Правильно організована на всіх етапах науково-дослідна практика дає суттєву змогу значно підвищити науково-практичний рівень підготовки магістрів, підготувати майбутніх випускників до подальшої успішної роботи.

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Н.В. Доценко, Т.М. Афанасьєва

Сучасна освіта вимагає нових освітніх технологій, форм та інновацій, здатних забезпечити високу якість підготовки фахівців. Дуальна освітня система в системі вищої освіти представляє інноваційну модель організації навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Дуальна освіта - вид освіти, при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації.

Термін «дуальна система» був введений у педагогічну термінологію в середині 1960-х років у Німеччині - як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Дуальна освіта в Німеччині має чітку законодавчу базу та здійснюється за допомогою торгово-промислових та ремісничих палат. Від Німеччини цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та ін. країни. Дуальна освіта активно практикується у багатьох країнах Європи, де у цій системі навчається 50% осіб, що здобувають освіту. Дуальна освіта дала новий імпульс розвитку таким країнам Східної Азії, як Південна Корея і Китай, де вона охоплює 33% осіб, що навчаються.

Основне завдання дуальної форми навчання є усунення основних недоліків традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолання розриву між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищення якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців.

В Україні вперше дуальна освіта була використана в коледжах професійно-технічного напрямку. Так, впродовж 2015-2017 років здійснювався експеримент з організації навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання на базі трьох професійно-технічних училищ.

А вже в 2017-2018 рр. розпочато впровадження елементів дуальної форми навчання в 52 закладах професійної (професійно-технічної) освіти в 25 регіонах за 54 професіями.

Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, розроблена Міністерством освіти і науки України і схвалена Кабміном 19 вересня 2018 року передбачає:

- модернізацію освітніх програм;
- підвищення якості підготовки фахівців;
- зближення освіти з вимогами ринку праці;
- посилення ролі та впливу роботодавців на освіту;
- підвищення мотивації до навчання серед учнів та студентів;
- ріст рівня зайнятості молоді;
- скорочення адаптаційного періоду випускників на роботі;
- підвищення конкурентоздатності працівників.

Концепція дуальної освіти передбачає просторове і часове поєднання за принципом 50 на 50% навчання у навчальному закладі та стажування на підприємствах за обраною спеціальністю. Можливі зміни співвідношення занять у закладах освіти та опанування спеціальністю на виробництві до 40 на 60%, це регламентується договірними умовами.

Виробниче навчання та виробнича практика здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємства, що надає можливість студентам одночасно з навчанням у вищому навчальному закладі опановувати обрану спеціальність безпосередньо на виробництві.

В 2018/2019 навчальному році експеримент середньої професійної освіти переймають вже і заклади вищої освіти. Такий досвід є у сфері технологій в Таврійському державному агротехнологічному університеті, в сфері економіки - в Економіко-технологічному інституті ім. Р. Ельворті, в сфері культури - в КНУКіМ.

Дуальна форма навчання бакалаврів - це практикоорієнтоване навчання, побудоване на підґрунті соціального партнерства, спрямоване на формування нової моделі професійної підготовки фахівців. Таке навчання постійно супроводжується обов'язковими періодами виробничого навчання й виробничої практики, що запроваджується на базі підприємств, установ, організацій, та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності роботодавців за якість підготовки кваліфікованих кадрів.

Організація навчально-виробничого процесу за дуальною формою навчання базується на співпраці підприємств, установ, організацій та вищого навчального закладу, що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, вищим навчальним закладом та здобувачем вищої освіти.

Теоретична частина підготовки фахівця проходить на базі освітньої установи, а практична - на робочому місці. Студенти поєднують навчання та стажування на підприємстві. При цьому підприємства здійснюють замовлення

освітнім установам на конкретну кількість фахівців певної спеціальності, працевластувачі беруть участь у формуванні навчальної програми.

Особлива увага в такому навчанні приділяється роботодавцям, яка може мати різні форми співучасті у підготовці фахівців:

- повністю оплачувати навчання;
- закуповувати необхідне обладнання та матеріали для навчального процесу;
- покривати всі видатки, пов'язані з процесом їх виробничого навчання;
- виплачувати грошові винагороди студентам за використання їхньої праці тощо.

Для закладів вищої освіти така форма навчання може стати додатковим контингентом студентів, які професійно орієнтовані та мотивовані, вони точно знають, де будуть працювати.

Введення дуального навчання бажано проводити поступово, і в якості альтернативного за бажанням абітурієнтів.

Державні інституції мають урегулювати всі законодавчі вимоги, що до створення таких трьохсторонніх угод між навчальним закладом, підприємством чи організацією та студентом. В складних економічних умовах України, можливо, фінансування навчання студента за рахунок підприємства (часткове чи повністю) могло би бути новим поштовхом для розвитку вищої освіти. Раніше існуюча форма фінансування не давала змоги контролювати представникам виробництва за процесом навчання і вносити свої побажання в навчальний процес.

Впровадження дуальної системи у вищих навчальних закладах дасть:

- зміцнення та удосконалення практичної складової освітнього процесу із збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки, що забезпечує дотримання стандартів освіти;
- підготовку кадрів, які максимально відповідають сучасним вимогам ринку праці та роботодавців;
- підвищення мотивації студентів до отримання кваліфікації (спеціальності) та можливості працевлаштування;
- підвищення професійної мобільності та конкурентоздатності випускника на ринку праці;
- забезпечення взаємозв'язку, взаємопроникнення та взаємовпливу різних систем (наука і освіта, наука і виробництво), які дозволять вносити якісні зміни в освіті.

Перші кроки в напрямку впровадження дуальної освіти в Одеській національній академії харчових технологій проводяться на факультетах ІТХіРГБ та ТВтаТБ, які змінюють навчальні плани, збільшуючи періоди практичної підготовки студентів у виробничих умовах. Аналіз результатів такого навчання попереду.

В ОНАХТ запроваджують передові напрямки поєднання вищої освіти та виробництва, які сприяють адаптації здобувачів вищої освіти до умов професійної діяльності.

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Л.К. Овсянникова, О.Г. Соколовська, Л.О. Валецька, В.А. Шалений

Єдність освіти і науки є одним із провідних принципів реформування вищої освіти на сучасному етапі. Його реалізація передбачає концентрацію сил і ресурсів на підготовці науковців-дослідників, інтенсифікацію наукових досліджень у закладах освіти, підтримку і стимулювання здібної молоді. Відтак, у процесі професійної підготовки науково-дослідна діяльність студентів посідає не менш важливе місце, аніж навчальна.

Нормативними документами у галузі вищої освіти наголошується на тому, що через систему науково-дослідної роботи студентів (НДРС) заклади вищої освіти (ЗВО) мають забезпечувати створення достатніх можливостей і рівних умов для реалізації права кожного майбутнього фахівця на участь в усіх видах наукових досліджень. Як невід'ємна складова освітнього процесу НДРС є важливою функцією кожного закладу вищої освіти не виключаючи заклади I-II рівнів акредитації.

Метою НДРС є сприяння глибокого вивчення програмного матеріалу, розвиток наукового мислення та творчого підходу до вирішення теоретичних і практичних завдань майбутньої діяльності.

Наукова робота дає можливість розкрити інтелектуальний потенціал студента, зробити свій внесок у дослідження актуальних проблем науки, оволодіти науковими методами і, що головне для студента, усвідомити важливість такої роботи для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Для того, щоб ця робота проводилась протягом усього періоду навчання, необхідно постійно підтримувати інтерес до дослідження, стимулювати цю діяльність.

Важливим напрямком розвитку НДРС студентів ЗВО заклади I-II рівнів акредитації є їх залучення до наукових гуртків та творчих груп. Студенти Механіко-технологічного коледжу Одеської національної академії харчових технологій ефективно виконують наукову-дослідну роботу у складі творчих груп та наукових студентських гуртків кафедри технології зберігання зерна. У 2018/2019 н. р. на кафедрі технології зберігання зерна під керівництвом досвідчених викладачів працюють такі наукові гуртки: «Звичайні властивості незвичних культур», «Оцінка якості зерна різних культур», «Джерела рослинних білків», метою яких є ознайомлення із проблематикою галузі, глибше вивчення окремих питань зберігання і післязбиральної обробки зерна,

Ефективне навчально (науково)-методичне забезпечення освітнього процесу - один з шляхів поліпшення якості вищої освіти Н.О. Дец, Л.Д. Риженко.....	71
Впровадження дисциплін циклу сталого розвитку в навчальні програми ОНАХТ Л.З. Бошков.....	74
Доброчесність як складова моделі внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО С.О. Данильченко, В.Г. Мураховський, Ф.А. Трішин.....	75
Доктор філософії (PhD) - новий шлях до наукового ступеня І.О. Павлова, О.О. Лівенцова.....	79
Основні нормативно-правові аспекти реалізації експерименту з присудження ступеня доктора філософії О.О. Лівенцова, І.О. Павлова.....	81
Науково-дослідна практика - важливий етап підготовки магістрів Ю.Д. Чумаченко.....	84
Перспективи впровадження дуальної освіти для студентів навчальних закладів Н.В. Доценко, Т.М. Афанасьєва.....	86
Залучення студентів коледжів до науково-дослідної роботи Л.К. Овсянникова, О.Г. Соколовська, Л.О. Валецька, В.А. Шалений.....	89
Досвід передових підприємств галузі - у навчальний процес Г.М. Станкевич, Т.В. Страхова, А.В. Борта, Л.К. Овсянникова.....	90
Наукові підходи до обґрунтування концепції системи неперервної освіти І.М. Цимбалюк.....	91
Забезпечення якості викладання дисципліни «Система технологій» О.Є. Воєцька, Т.В. Бордун, І.С. Чернега.....	95
Особливості викладання технічних дисциплін в технологічних вищих учбових закладах А.П. Ліпін, І.М. Шипко.....	97
Використання настільних ігор у навчанні студентів економічним дисциплінам Т.В. Свистун.....	98
Взаємозв'язок консалтингу і науки Т.В. Бордун, Л.О. Валецька.....	101
Застосування ділових ігор при вивченні дисципліни «Антикризове управління» Н.Й. Басюркіна.....	104
Застосування інноваційних методів викладання для підвищення якості вищої освіти Л.М. Тележенко, І.М. Калугіна, С.О. Поплавська.....	105
Використання сучасних методів навчання у закладах вищої освіти А.Д. Салавеліс, А.К. Бурдо, О.В. Золовська.....	106